

מנהג בדת

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ הגה"צ רבי צבי זאב בן
רבי אברהם נח פאלי זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 311 פרשת וישלח תשפ"ו

זבחים פד-צ

שכשיכול לזרוק ודאי לא ירד, ויש לדחות שבמשנה מדובר על קדשי קדשים, אך קשה שהמשנה הזכירה פסח שהוא קדשים קלים, ויש לומר שזה מוזכר רק בחלק של שלא לשמן, ויש להוכיח מהמשך המשנה שאם עלו חיים לראש המזבח ירדו ולכאורה מדובר בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים ומשמע שאם נשחטו לא ירדו ואף אימורים שלא נזרק דמם לא ירדו, ויש לדחות שבשחוטים יש מהם שירדו ויש מהם שלא ירדו ומה שכתוב 'כולם' נאמר על החיים, ולכאורה זה פשוט, ויש לומר שמדובר במום של דוקין שבעין וכר"ע שאם עלו לא ירדו, ולכאורה אם מדובר בפסולים מדוע המשנה ממשיכה שאם עלתה עולה ושחטה מפשיט ומנתח אותה למעלה ואם היא פסולה מה שיך הפשט וניתוח הרי נאמר בפסוק ונתח אותה ולומדים מזה אותה כשרה ולא פסולה, ויש לומר שבסיפא מדובר בכשרה והחידוש הוא שיש הפשט וניתוח בראש המזבח, ויש להקשות למ"ד שאין הפשט וניתוח בראש המזבח איך הוא יפרש את דברי המשנה, יש לומר שמדובר שהיתה לו שעת הכושר ונפסל, וכר"א בן ר"ש שסובר שאם נזרק הדם והורצה הבשר שעה אחת יכול להפשיט אותה ועורה לכהנים, אך קשה מדברי הברייתא כיצד עושה מוריד את הקרביים למטה ומדיחן ואם מדובר בפסולה מדוע יורידנה, ויש לומר שאינו יכול להקריבם עם פירשם שהרי נאמר הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך, ויש לומר שהשאלה היא מדוע ידחם שיש לחשוש שכהן אחר שאינו יודע שהם פסולים יעלה אותם עמוד ב ואיך גורמים לכהנים דבר שיכולים לבא בו למכשול, ויש לומר שעדיף להדיחם כדי שקדשי שמים לא יהיו מוטלים עם פרשם כנבילה.

ר' יוחנן מסתפק אם אימורי קדשים קלים שהעלם לפני זריקת דמם ירדו או לא, שאל אותו ר' אמי מדוע אינך מסתפק אם יש בהם מעילה אמר ר' יוחנן שודאי אין בהם מעילה כי הזריקה קובעת אותם למעילה והספק הוא רק על ירידה והוא פשט שלא ירדו אך אין בהם מעילה, ור"נ בר יצחק שנה שר' חייא בר אבא אמר שר' יוחנן הסתפק אם באימורי קדשים קלים שהעלם קודם זריקת דמם יש מעילה ור' אמי שאל מדוע אינך מסתפק אם ירדו או לא אמר לו שודאי לא ירדו כי נעשו כלחמו של מזבח והספק הוא רק לגבי מעילה, והוא פשט שלא ירדו ואין בהם מעילה.

ר' יוחנן אומר שר"ע אמר שבעלי מומים לא ירדו רק במומים כדוקין שבעין כי זה כשר בעופות ודוקא כשקדם הקדשם למום, ור"ע מודה בהקדש נקיבה לעולה שזה כקדם מומה להקדשה.

ר' ירמיה מסתפק אם יש פסול נרבע בעופות שהרי בבהמה למדו מהפסוק מן הבהמה להוציא רובע ונרבע ומיעטו רק דבר שיש בו רובע ונרבע וא"כ בעופות שלא שיך רובע לא נפסול נרבע או שפסול כי נעברה בו עבירה, ורבה מוכיח ממה שר"ע הכשיר במום של דוקין שבעין כי הוא כשר בעופות א"כ נכשיר גם נרבע כי הוא כשר בעופות, ור"נ בר יצחק הוכיח כן ממה ששינונו בעוף שנרבע מוקצה נעבד מחיר וכלאיים וטומטום ואנדרוגינוס כולם מטמאים בגדים בבית הבליעה וכתוב להדיא שיש פסול נרבע בעופות.

ר' חנינא סגן הכהנים אמר שאביו דחה בעלי מומים מהמזבח, לכאורה הוא בא לחדש שעשו הלכה למעשה, ועוד יש לומר שהוא דחה רק כלאחר יד.

עולא אומר שגם אם ירדו אם משלה בהם האור יעלו רב מרי שנה את דברי עולא על הרישא על פסולים שעלו וירדו ורב חנינא שנה את דבריו על הסיפא שנאמר שעצמות גידים קרנים וטלפים כשהם מחוברים יעלו ואם פרשו לא יעלו ועל זה אמר עולא שלא יעלו רק אם לא משלה בהם האור אך אם

דף פד מנחה שבאה עם הזבח לר"ג ור' יהושע לא תרד ולר"ש ור"ע ור' יוסי הגלילי היא תרד, נסכים הבאים בפני עצמם לר"ע ור' יוסי הגלילי ור' יהושע ירדו ולר"ג ור"ש לא ירדו, נסכים הבאים עם הזבח לכו"ע ירדו מלבד לר"ג שלא ירדו, ולכאורה כל דברי רב פפא פשוטים בחשבון ויש לומר שהחידוש הוא במנחה הבאה בפני עצמה וכר"א שאדם יכול להתנדב מנחת נסכים כל יום ורב פפא לא הביא להדיא כדברי רבא שהוא רצה לחדש במנחה הבאה עם הזבח שיכול להקריב למחרת וביום אחר שלא נאמר שכשמנחתם ונסכיהם בלילה ולמחרת יהיה דינם כמנחה שבאה בפני עצמה ור"ש יודה שלא ירדו, קמ"ל שירדו.

משנה אלו אם עלו לא ירדו: לן יוצא טמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקבלו פסולים את דמו, ור' יהודה אומר שמה שנשחט בלילה ושנשפך דמה ויצא דמה חוץ לקלעים אם עלתה תרד ור"ש סובר שלא תרד שמה שנפסל בקודש הקודש מקבלו ואם הפסול היה קודם לכן הקודש לא מקבלו, אלו אין פסולם בקודש: רובע נרבע מוקצה ונעבד אתנן מחיר וכלאיים וטריפה ויוצא דופן ובעלי מומים, ור"ע מכשיר בבעלי מומים ור' חנינא סגן הכהנים אומר שאביו דחה בעלי מומים מעל המזבח, וכל הנ"ל כמו שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו וכולם שעלו חיים לראש המזבח ירדו, וכן אם עלתה עולה חיה למזבח תרד ואם שחט אותה בראש המזבח יפשיט וינתחנה במקומה. **גמרא** שנו בברייתא שר' יהודה דרש בפסוק **זאת היא העולה** שזה ג' מיעוטים למעט שנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה מחוץ לקלעים שאם עלו ירדו, ור"ש למד שעולה משמע כשרה ומנין לרבות שנשחטה בלילה ושנשפך דמה או שיצא דמה מחוץ לקלעים ולן יוצא וטמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקבלו פסולים וזרקו את דמו והניתנין למטה שנתנן למעלה והניתנין למעלה שנתנן למטה והניתנין בפנים שנתנן בחוץ והניתנין בחוץ שנתנן בפנים ופסח וחטאת ששחטם שלא לשמן, ולומדים מהפסוק **תורת העולה** לרבות תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו, אך אין לרבות רובע ונרבע ומוקצה ונעבד ואתנן ומחיר וכלאיים וטריפה ויוצא דופן שכתוב **זאת** וכשהכתוב מרבה וממעט **עמוד ב** עדיף לרבות את מה שהיה פסולו בקודש ולהוציא את מה שלא היה פסולו בקודש, ור' יהודה למד כדברי הברייתא מפני מה אמרו לן בדם כשר שהרי לן כשר באימורים ולן באימורים כשר שהרי לן כשר בבשר, יוצא כשר כי יש לו הכשר בבמה וטמא כשר כי יש לו הכשר בעבודת ציבור, חוץ לזמנו לא ירד כי הוא מרצה לפיגולו וחוץ למקומו לא ירד כי הוא הוקש לחוץ לזמנו, קבלו פסולים וזרקו את דמו לא ירד שמדובר בפסולים שראויים לעבודת ציבור, וקשה וכי ניתן ללמוד דבר שלא בהכשרו מדבר שכך הוא הכשרו, אלא יש לומר שעיקר מה שהתנא סמך הוא על הריבוי של **זאת תורת העולה**.

ר' יוחנן אומר שהשוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ חייב,

דף פה שזה לא פחות מהשוחט ומעלה בחוץ, ורב חייא בר אבין מקשה ממה ששינונו שאם שחט עוף בפנים והעלהו בחוץ פטור ואם שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב וגם בשוחט בפנים נאמר שלא יהיה פחות משוחט ומעלה בחוץ, וללישנא קמא זה נשאר בתיובתא, וללישנא בתרא יש לומר שכששחט בפנים זה כאילו הרגו.

עולא אומר שאם העלה אימורי קדשים קלים קודם זריקת דמם לא ירדו כי הם נעשו לחמו של מזבח, ור' זירא מוכיח את זה ממשנתנו שנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים ושם גם אם ירצה לזרוק לא יוכל ובכ"ז לא ירדו כ"ש

משלה בהם האור יעלו מי ששנה את דבריו על הסיפא כ"ש ברישא שיעלו, ומי ששנה את דבריו על הרישא יסבור שבסיפא לא יעלו כי הם לא בני הקטרה.

משנה אלו אם עלו ירדו: בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים מותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושיירי מנחות וקטורת, אך צמר שבראשי כבשים ושער שבוקן תישים ועצמות גידים קרנים וטלפיים כשהם מחוברים יעלו שכתוב **והקטיר הכהן את הכל** אך אם פרשו לא יעלו שכתוב **ועשית עולותיך הבשר והדם**. **גמרא** שנו בכרייתא שמהפסוק **והקטיר הכהן את הכל המזבחה** מרכים עצמות גידים קרניים וטלפיים, ואין לומר שגם אם פרשו שנאמר **ועשית עולותיך הבשר והדם**,

דף פו אך אין לומר שיש מצוה לחלוץ את הבשר מהעצמות והגידים ולהעלותו למזבח שכתוב **והקטיר הכהן את הכל** לכן כשהם מחוברים יעלו ואם פרשו אפילו כשהם בראש המזבח ירדו, ורבי הוא הסובר שאם פרשו ירדו ששנינו על הפסוק **והקטיר הכהן את הכל המזבחה** לרבות עצמות גידים קרנים וטלפים אפילו פרשו ומה שכתוב **ועשית עולותיך הבשר והדם** מלמד שמחזירים רק עיכולי עולה ולא עיכולי גידים ועצמות, ורבי אומר שהפסוק **והקטיר מרבה והפסוק ועשית** ממעט לומדים מזה שהמחברים יעלו ומה שפרש אפילו הוא בראש המזבח ירד.

ר' זירא אומר שפרשו לא יעלו רק אם פרשו כלפי מטה אך אם פרשו כלפי מעלה הם התקרבו לעיכול, אך יש להקשות הרי נאמר שרק המחברים יעלו, ומבאר רבה שהכוונה היא דוקא בפרשו אחר זריקה אך אם פרשו קודם זריקה הזריקה התירתם אפילו לעשיית קתות של סכינים, ורבה סובר כדברי **ר' יוחנן** בשם **ר' ישמעאל** שכתוב לו יהיה בעולה וכתוב לו יהיה באשם וכמו שעצמות האשם מותרים כך עצמות העולה מותרים והגזירה שוה מופנית שאם לא כן יש לפרוך שאשם בשרו מותר אלא יש פסוק לו יהיה מותר, ורב אדא בר אבהו מקשה ממה ששנינו שעצמות קדשים לפני זריקה מועלים בהם ולאחר זריקה לא מועלים בהם ובשל עולה מועלים לעולם, ויש לבאר שבשל עולה אם פרשו לפני זריקה לא מועלים בהם ואם פרשו לאחר זריקה מועלים בהם, וזה לא כ"א שאומר שאם פרשו לפני זריקה מועלים בהם ואם פרשו לאחר זריקה לא נהנים ולא מועלים.

משנה כל הנ"ל שפקעו מהמזבח לא יחזיר וכן גחלת שפקעה מהמזבח לא יחזיר, איברים שפקעו מהמזבח קודם חצות יחזיר ומועלים בהם ואם פקעו אחר חצות לא יחזיר ולא מועלים בהם וכמו שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש מקדש את הראוי לו וכמו שהמזבח והכבש מקדשים כך המשנה באברים שפקעו שאם עדיין יש בהם ממש גם לאחר חצות יחזיר ואם אין בהם ממש גם קודם חצות לא יחזיר, **עמוד ב** ויש לומר שמדובר שהם התקשו מחמת האש אך עדיין לא נעשו כפחם. רב מבאר מנין שחצות קובע שכתוב בפסוק אחד **כל הלילה והקטיר** ובפסוק אחר **כתוב כל הלילה והרים** ויש לחלק את הלילה חציו להקטרה וחציו להרמה, ורב כהנא מקשה ששנינו שבכל יום תרמו את המזבח מקרות הגבר או סמוך לו לפניו או לאחריו וביוה"כ מחצות וברגלים מהאשמורה הראשונה, ואם נאמר שחצות הוא מדאורייתא א"כ איך ניתן להקדים מחצות, ור' יוחנן מבאר שכתוב בפסוק **כל הלילה וכתוב אח"כ עד הבוקר** וזה מיותר ובא ללמד שיתן בוקר לבוקרו של הלילה שיקדים בלילה עצמו, לכן כל יום מספיק בקרות הגבר וביוה"כ בגלל חולשתו של הכה"ג תורמים מחצות וברגלים שיש קרבנות רבים שישראל קדמו ובאו תורמים מהאשמורה הראשונה, וכמו ששנינו שברגלים לא היתה קריאת הגבר מגיעה עד שהעזרה היתה מלאה מישראל.

דף פז אם פרשו קודם חצות והחזירים אחר חצות, לרבה חצות של לילה שאח"כ עושה להם עיכול ורב חסדא סובר שעמוד השחר עושה בהם עיכול וביארו בטעמו של רב חסדא שיש ללמוד שאם חצות שאינו עושה לינה הוא עושה עיכול עמוד השחר שעושה לינה ודאי יעשה עיכול.

אם פרשו קודם חצות והחזירים אחר עמוד השחר לרבה חצות של לילה שאח"כ עושה בהם עיכול ולרב חסדא אין בהם עיכול לעולם, ורב יוסף מקשה מנין שחצות עושה עיכול רק בראש המזבח אולי הוא יעשה עיכול בכל מקום שיש אימורים ושלחו מא"י שהלכה כרב יוסף וכן אמר ר' חייא בר אבא שאם פרשו קודם חצות והחזירים אחר חצות לא נהנים ולא מועלים וכן שנה בר קפרא שהם יצאו מידי מעילה, ורב פפא אמר לאבבי שבא"י הסכימו לרב יוסף וכן רב חייא בר אבא וכן בר קפרא א"כ במה חלקו רבה ורב חסדא אמר אבבי שנחלקו בשמינים שגם כשהוקשו לא נעשה עיכול שהשומן מעכב אותם מלעשות עיכול.

רבא שאל את רבה האם מה שבראש המזבח לינה מועילה בו, ויש לדקדק במה רבא הסתפק אם לא ירדו פשוט שאם מה שלן בעזרה לא ירד ק"ו במה שבמזבח שלא ירד אלא מדובר שירדו, והספק הוא אם זה דומה לשולחן ששנינו בלחם שגם אם הוא על השולחן ימים רבים אין בכך כלום או שזה דומה לקרקע, אמר רבה שלינה לא מועילה בראש המזבח, אך עדיין יש להסתפק אם רבא הסכים לדברי רבה, ויש להוכיח ממה ששנינו שאברים שלנו בעזרה מקטר והולך כל הלילה ואם לן בראש המזבח מקטר והולך לעולם ואם ירדו רבה אמר שיעלו ורבא אמר שלא יעלו א"כ רבא לא קיבל את דברי רבה.

שנו בכרייתא על הפסוק **הנוגע במזבח** ומשמע מזבח, וכבש לומדים מהפסוק **את המזבח**, וכלי שרת לומדים מהפסוק **כל הנוגע בהם יקדש**, ור"ל שאל את ר' יוחנן אם כלי שרת מקדשים את הפסולים ור' יוחנן אמר לו הרי שנינו שכמו שהמזבח והכבש מקדשים את הראוי להם כך כלי שרת מקדשים את הראוי להם, אמר לו ר"ל שאלתי היא האם הם מקדשים להקריב לכתחילה, **עמוד ב** אמר לו ר' יוחנן שגם על זה שנינו שקבלו פסולים וזרקו את דמו ולכאורה הכוונה שקבלו פסולים וזרקו פסולים ויש לדחות שקבלו פסולים או שזרקו פסולים.

הסתפקו אם אויר מזבח הוא כמזבח או לא, ויש להוכיח ממה ששנינו שכבש מקדש כמזבח ואם נאמר שאויר מזבח אינו כמזבח איך יכול להעלות מהכבש למזבח הרי זה כירד, ואין לומר שהוא גוררו ואינו זורקו שהרי יש אויר בין כבש למזבח, ויש לומר שכשרוב האבר בכבש הוא ככבש וכשרובו במזבח הוא כמזבח, ולכאורה נפשוט מכאן את הספק של רמי בר חמא אם יש חיבור לעולים שהם לא נחשבים כמפורדים וכאן רואים שיש חיבור ולכן הלכו אחר רוב, ויש לומר שאכן יש מכאן פשיטות לספק, ורבא בר רב חנן מקשה שאם נאמר שאויר מזבח כמזבח איך יתכן שיש פסול מחשבה בעולת העוף הרי המזבח קלט אותו, ורב שימי בר אשי מתרץ שיתכן להעמיד כשאמר הריני מולקה כדי להורידה למחר ולהעלותה ולהקטירה, אך תירוץ זה יועיל רק לדעת רבא שלינה פוסלת בראש המזבח אך לרבה שלינה לא פוסלת בראש המזבח א"כ מחשבה זו לא תפסול, אך גם לרבה לעיל ניתן להעמיד כשאמר הריני מולקה על מנת להורידה קודם עמוד השחר ולהעלותה אחר עמוד השחר, אך לצד השני יש לפשוט שאויר מזבח הוא כמזבח שאם נאמר שהוא לא כמזבח,

דף פח א"כ איך יזה מחטאת העוף שנפסלה הרי זה ירוד ואין לומר שהוא יגע עם העוף במזבח שא"כ זה לא הזאה אלא מיצוי וזה לא זריקה אלא שפיכה, ועוד שזה לא כדרך הזאה וזריקה, ורב אשי אומר שאכן אם אוחזם בראש המזבח ודאי ניתן לומר שכיון שגופו מונח זה כאילו הקרבן מונח אך הספק יהיה כשתלה אותם בקנה מחוץ לאויר המזבח, ונשאר בתיקו.

משנה כלי הלח מקדשים לח ומדות יבש מקדשות יבש וכלי הלח לא מקדשים יבש ומדת היבש לא מקדשת את הלח, אם ניקבו כלי הקודש אם עדיין הם עושים מעין מלאכתם והם שלמים הם מקדשים ואם לא אינם מקדשים, וכולם מקדשים רק כשהם בקודש. **גמרא** שמואל אומר שרק מידות לח לא מקדשים את היבש אך מזרקות מקדשים שכתוב **שניהם מלאים סולת**, ורב אחא מדפתי מקשה לרבינא שכל מנחה

היא לחה אמר לו שהוא מקדש את היבש שבה, עוד יש לומר שמנחה נקראת יבשה לעומת דם.

שמואל אומר שכלי שרת מקדשים רק כשהם שלמים ומלאים והם מקדשים רק מתוכם, ויש שאומרים בלשון שאינם מקדשים אלא שלמים מלאים ובפנים, וההבדל ביניהם אם בירוצי המדות מקדשים שהאומר שמקדש מתוכו סובר שרק ממש בתוכו ולא מה שיוצא מהמדה ומי ששנה בפנים סובר שזה נקרא בפנים, ויש ברייתא ששנו בה שהם מקדשים שלמים מלאים מתוכם ובפנים.

ר' אסי אומר בשם ר' יוחנן שמה ששנינו שהם מקדשים רק כשהם מלאים זה רק כשאין דעתו להוסיף אך אם דעתו להוסיף מה שנכנס ראשון ראשון מתקדש, וכן שנינו בברייתא על הפסוק **מלאים** שהם שלמים ואמר ר' יוסי שרק כשאין דעתו להוסיף אך אם דעתו להוסיף הראשון הראשון שנכנס מתקדש.

רב או רב אסי אומרים שכלי הלח לא מקדשים יבש להקרב אך הם מקדשים אותו להפסל ביוצא או בטומאה ויש ששנו את דברי רב על מה ששנינו שלא מביאים מנחות ונסכים ומנחת בהמה וביכורים מהמדומע וק"ו שלא מערלה וכלאי הכרם ואם הביא לא קדש ואמר רב או רב אסי שלא התקדשו להקרב אך הם קדשו להפסל.

שנו בברייתא שאם כלי שרת ניקבו לא מתיכים אותם ולא מתיכים לתוכם עופרת ואם נפגמו לא מתקנים אותם וסכין שנפגמה לא משחזרים את פגימתה ואם נשמטה לא מחזירים אותה שאין עניות במקום עשירות, ואבא שאל אמר שהיתה במקדש סכין שהטריפה והכהנים נמנו וגנוזה.

שנו בברייתא שלא עושים בגדי כהונה מעשה מחט אלא מעשה אורג ואם התגללו לא מכבסים אותם בנתר או באהל, ומשמע שבמים מכבסים אותם ואב"י מבאר שהכוונה שאם התלכלכו בשיעור שמים מספיק להם יכבסו בנתר או באהל **עמוד ב** ואם התלכלכו בשיעור שהם צריכים נתר ואהל לא יכבסו אף במים, ויש אומרים שלא יכבסו כלל כי אין עניות במקום עשירות.

שנו בברייתא שהמעיל היה כולו תכלת שכתוב **ויעש את מעיל האפוד כליל תכלת**, ולשוליו מביא תכלת ארגמן ותולעת שני שזורים ועושה אותם כרימונים שלא פתחו את פיהם וכמו עיגול שבראש הנצרים שבראשי תינוקות, ומביא ע"ב זגים שבהם ע"ב ענבלים ותולה בשולי המעיל ל"ו מכל צד, ור' דוסא אמר בשם ר' יהודה שכולם היו ל"ו י"ח מכל צד, ורב עינינו בר ששון אמר שכמו שנחלקו במעיל כך נחלקו במראות נגעים שר' דוסא בן הרכינס אמר שיש ל"ו מראות נגעים ועקביא בן מהללאל אמר שיש ע"ב מראות נגעים.

עוד אמר ר' עינינו בר ששון שפרשת בגדי כהונה נסמכה לפרשת קרבנות שכמו שקרבנות מכפרים כך בגדי כהונה מכפרים: כתונת מכפרת על שפיכות דם שכתוב **וישחטו שער עיזים ויטבלו את הכתנת בדם**, מכנסים מכפרים על גלוי עריות שכתוב **ועשה להם מנסי בד לכסות בשר ערוה**, מצנפת מכפרת על גסי הרוח וביאר ר' חנינא שדבר שבגובה מכפר על גובה, אבנט מכפר על הרהורי הלב שזה מקומו, חושן מכפר על הדינים שכתוב **ועשית חושן משפט**, אפוד מכפר על ע"ז שכתוב **אין אפוד ותרפים**, מעיל מכפר על לשון הרע וביאר ר' חנינא שדבר שבקול מכפר על קול הרע, ציץ מכפר על עזות פנים שכתוב בו **והיה על מצח אהרן ועל עזות פנים** נאמר **ומצח אשה זונה היה לך**, ויש להקשות שריב"ל אמר שעל שני דברים לא מצאנו כפרה בקרבנות אלא בדבר אחר: שפיכות דמים שעגלה ערופה מכפרת עליה, ולשון הרע שקטורת מכפרת עליה כמו שאמר רב חנניה שקטורת מכפרת שכתוב **ויתן את הקטורת ויכפר על העם** ושנו אצל ר' ישמעאל שקטורת מכפרת על לשון הרע שדבר שבא בחשאי מכפר על לשון הרע שהוא בחשאי, וקשה על ריב"ל מלשון הרע ומשפיכות דמים, ויש לומר שעגלה מכפרת רק כשלא נודע מי הרגו ואם נודע עגלה לא מכפרת אלא הכתונת, אך קשה אם נודע מי הרגו דינו במיתה ויש לומר שמדובר במזיד ולא התרו בו, ומלשון הרע לא

קשה שעל לשון הרע בצינעא קטורת מכפרת ועל לשון הרע בפרסיא מעיל מכפר.

דף פט פרק כל התדיר

משנה כל מי שתדיר מחבירו קודם לו תמידים קודמים למוספים, מוספי שבת קודמים למוספי ר"ח, מוספי ר"ח קודמים למוספי ראש השנה שכתוב מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד תעשו את אלה. **גמרא** יש להבין מנין שתדיר קודם ולכאורה המשנה עצמה כותבת את הטעם אך הקושיא היא שהפסוק מדבר על תמיד ומנין שכל התדיר קודם אף במוסף ור' אילעא מבאר שלומדים מהפסוק **כאלה תעשו ליום שבעת ימים**, אך קשה שצריך את הפסוק לגופו, ויש לומר שא"כ היה צריך לכתוב אלה תעשו ליום אך יש לדחות שאם היה כתוב כך היינו אומרים שיקריב רק את אלה בשבעת הימים אך יש לומר שזה כבר לומדים מליום אך עדיין ניתן לומר שהיינו דורשים שאלה ליום ובשאר ימים לא ידוע כמה, אלא לומדים מתעשו שכל העשיות שוות, ואב"י מבאר שלומדים מגוף הפסוק שהיה מספיק לכתוב **מלבד עולת הבוקר** ומדוע כתוב עוד **אשר לעולת התמיד** אלא זה מלמד שהתדיר הוא קודם.

משנה כל המקודש מחבירו קודם לחבירו דם חטאת קודם לדם עולה כי הוא מרצה אברי עולה קודמים לאמורי חטאת כי הם כליל לאישים, חטאת קודמת לאשם כי דמה ניתן לד' קרנות על היסוד, אשם קודם לתודה ואיל נזיר כי הוא קדשי קדשים, תודה ואיל נזיר קודמים לשלמים כי הם נאכלים ליום אחד והם טעונים לחם, שלמים קודמים לבכור כי הם טעונים מתן ד' וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק, בכור קודם למעשר כי קדושתו מרחם והוא נאכל לכהנים, מעשר קודם לעופות כי הוא זבח ויש בו דם ואימורים שהם קדשי קדשים, עופות קודמים למנחות כי הם מיני דמים, מנחת חוטא קודמת למנחת נדבה כי היא באה על חטא, חטאת העוף קודמת לעולת העוף וכן כשהוא מפרש את הקן מקדים חטאת לעולה. **עמוד ב** **גמרא** מנין שהמקודש קודם ששנו בברייתא על הפסוק **ופר שני בן בקר תקח לחטאת** וזה לא בא ללמד שהם שנים, שהרי כבר כתוב **ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה**, ופר שני בא ללמד שלא נאמר שמעשה החטאת קודמת לכל מעשה העולה, אלא הפר הוא שני ואין לומר שגם מעשה העולה יוקדם לכל מעשה החטאת שכתוב **ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה** וזה מלמד שדם החטאת קודם לדם העולה כי הוא מרצה.

דם חטאת קודם כי הוא מרצה יש להקשות שנאמר שרק המתנה הראשונה שמכפרת קודמת ולא שאר המתנות מבאר רבינא שמדובר בחטאת הלויים שאף שהיא דומה לעולה בכ"ז היא קודמת, ובא"י ביארו שכיון שהתחיל במתנות החטאת יגמור הכל.

הסתפקו בדם חטאת ואברי עולה מי קודם האם דם החטאת קודם כי הוא מרצה או אברי העולה קודמים כי הם כליל לאישים, ולכאורה יש להוכיח ממה ששנינו שדם חטאת קודם לדם עולה משמע שרק לדם העולה הוא קודם ולא לאברי העולה, אך יש להוכיח מהסיפא להיפך שאברי עולה קודמים לאימורי חטאת שדוקא לאימורים הם קודמים ולא לדם החטאת אלא אין להוכיח ממשנתינו.

הסתפקו בדם עולה ואימורי חטאת מי קודם האם דם העולה קודם שהוא בא מכח כליל או דם אימורי חטאת קודמים כי הם באים מכח המכפר, ולכאורה יש להוכיח ממה ששנינו שדם חטאת קודם לדם עולה משמע שרק דם החטאת קודם ולא אימורי חטאת, אך יש לדייק מהסיפא להיפך שכתוב אברי עולה קודמים לאימורי חטאת שדוקא אברי עולה קודמים אך לא דם עולה, אלא אין להוכיח ממשנתינו.

הסתפקו בדם עולה ודם אשם מי קודם האם דם עולה קודם שהוא בא מכח כליל או דם אשם קודם כי הוא מכפר, ולכאורה יש להוכיח ממה ששנינו שדם חטאת קודם לדם עולה משמע שדם אשם לא, אך יש לדחות שאכן המשנה יכלה לכתוב דם אשם ואגב שכתוב בסיפא שאברי עולה קודמים לאמורי חטאת ודוקא חטאת כי אם היה כתוב אימורי אשם היינו אומרים שאברי עולה קודמים רק לאשם

ולא לאימורי חטאת לכן כתבו חטאת, ויש להוכיח ממה שכתוב חטאת קודם לאשם משמע שרק חטאת קודמת לאשם ולא עולה ומשמע שדם העולה לא קודם לאשם, ויש לדחות שרק לאימורים הוא קודם ולא לדם וכן מדויק ממה שכתוב שכן דמה ניתן וא"כ מדובר באימורים כי אם היה מדובר בדם יש לכתוב שהיא ניתנת.

לכאורה יש להקדים אשם לחטאת כי יש לו קצבה ויש לומר שבכ"ז ריבוי המתנות במזבח עדיף, ולכאורה ראוי להקדים תודה איל נזיר לאשם כי יש בהם לחם, ויש לומר שעדיף חומרא של קדשי קדשים, ולכאורה יש להקדים שלמים לתודה ואיל נזיר כי יש שלמים בציבור כיחיד, ויש לומר שעדיף החומרא שהם נאכלים ליום אחד.

הסתפקו בתודה ואיל נזיר מי קודם האם תודה קודמת שיש בה ד' מיני לחם או איל נזיר קודם כי יש עמו דמים נוספים, ויש להוכיח מברייתא שאומרת על תודה ואיל נזיר זו קודמת לזו שבזו יש ד' מיני לחם ובזו שני מיני לחם.

לכאורה בכור קודם לשלמים שקדושתו מרחם והוא נאכל רק לכהנים, ויש לדחות שבכ"ז ריבוי מצוות שבשלמים עדיף, לכאורה מעשר עדיף על בכור כי הוא מקדש לפניו ולאחריו, ויש לדחות שקדושה מרחם עדיפה, ולכאורה יש להקדים עופות למעשר כי הם קדשי קדשים, ויש לומר שמין זבח עדיף.

רבינא אומר שאם אימורי קדשים קלים יצאו קודם זריקת הדם הם פסולים וכן מוכח בדברי המשנה מפני שהוא זבח וישנו קדשי קדשים דמיו ואימוריו ואמנם אימורים אין בעופות אך דם יש בעופות וא"כ המשנה באה לומר שהאימורים כדמו וכמו שבדמו מדובר לפני זריקה כך באימורים וזה נקרא קדשי קדשים וכמו שדם נפסל ביוצא כך אימורים נפסלים ביוצא, ולכאורה יש להוכיח כן ממחלוקת ר"ל ור' יוחנן בבשר קדשים קלים שיצא לפני זריקה שלר' יוחנן כשר כיון שממילא סופו לצאת מהעזרה ולר"ל פסול שעדיין לא הגיע זמנו לצאת ולכאורה הם נחלקו רק בבשר ולא באימורים, אך יש לומר שהם חלקו גם באימורים והם דברו על בשר לחדש שגם בבשר שסופו לצאת חולק ר"ל שעדיין לא הגיע זמנו לצאת, ולכאורה נחלקו בזה תנאים שר"א אומר שאימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דם לא מועלים בהם, **דף צ** ולא חייבים עליהם משום פיגול נותר וטמא ור"ע אומר שמועלים בהם וחייבים עליהם משום פיגול נותר וטמא, ולכאורה נחלקו כשהכניסם שר"א סבר שהם נפסלו ביוצא ור"ע סבר שהם לא נפסלו ביוצא ורב פפא אומר שאם הכניסם לכו"ע מועלים בהם ונחלקו כשהם בחוץ שר"א סובר שזריקה לא מועילה ליוצא ור"ע סובר שזריקה מועילה ליוצא, אך קשה שרב פפא עצמו אמר לגבי שתי הלחם שלא נחלקו כשהם בחוץ ונחלקו כשהכניסם, ויש לומר שרב פפא אמר לגבי שתי הלחם שאינם מגוף הזבח אבל לגבי אימורים שהם גוף הזבח נחלקו ר"ע ור"א כשהם בחוץ.

לכאורה יש להקדים מנחות לעופות שישנם בציבור כיחיד, ויש לומר שמין דם קודם. **לכאורה** יש להקדים מנחת נדבה למנחת חוטא כי היא טעונה שמן ולבונה, ויש לומר שכל זאת מנחת חוטא קודמת שהיא מכפרת.

הסתפקו כשיש מנחת סוטה ומנחת נדבה מי קודמת האם מנחת נדבה קודמת כי היא טעונה שמן ולבונה או שמנחת סוטה קודמת שהיא מבררת עוון, ולכאורה יש להוכיח ממשנתינו שמנחת חוטא קודמת למנחת נדבה משמע שמנחת סוטה לא קודמת לנדבה, ויש לדחות שלא כתוב שהיא מכפרת אלא כתוב שהיא באה על חטא וגם מנחת סוטה באה על חטא, ויש להוכיח ממה ששינונו שזו קודמת לזו שזו מהחייטים וזו מהשעורים ולכאורה הכוונה שמנחת נדבה קודמת למנחת סוטה ויש לומר שהכוונה למנחת חוטא שהיא קודמת למנחת סוטה, ולכאורה ודאי מנחת חוטא קודמת כי היא מכפרת ומנחת סוטה אינה מכפרת, אך גם אם נאמר שהכוונה שמנחת נדבה קודמת יכלו לכתוב שזו טעונה שמן ולבונה וזו לא טעונה שמן ולבונה, אלא הברייתא נקטה טעם אחד משתי טעמים.

שנו בברייתא מנין שחטאת העוף קודמת שכתוב **והקריב את אשר לחטאת ראשונה** ולא בא ללמד שתקרב הראשונה שהרי כבר כתוב **ואת השני יעשה עולה** אלא זה מלמד שכל חטאות יקדמו לעולות בין חטאת העוף לעולת העוף ובין חטאת בהמה לעולת בהמה ואפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה, ושחטאת העוף קודמת לעולת העוף לומדים מ**ואת השני יעשה**, שחטאת בהמה קודמת לעולת בהמה לומדים ממה שריכתה התורה שחטאת עוף קודמת לעולת בהמה מזה בנה אב שכל חטאת קודמת לעולה, וקשה ממה ששינונו שר"א אמר שכל מקום שהתחלפה החטאת בדלות החטאת קודמת וביולדת העולה קודמת, ובכל מקום שבא על חטא החטאת קודמת וביולדת עולה קודמת, כל מקום ששינונו באים תחת חטאת קודמת וביולדת עולה קודמת, ורבא אומר שזה קודם רק בקריאת הפסוקים אבל בעבודה תמיד החטאת קודמת, אך יש להקשות מברייתא שפרים קודמים לאילים ואילים קודמים לכבשים וכבשים קודמים לשעירים **עמוד ב** ולכאורה הכוונה גם לשעירי החג א"כ עולה קודמת לחטאת, ויש לומר שהכוונה רק בקרבנות נדבה ופרים קודמים לאילים שנסכיהם מרובים יותר וכן אילים קודמים לכבשים שנסכיהם מרובים יותר, וכבשים קודמים לשעירים שהם התרכו באליה, ויש ברייתא שפר כהן משיח קודם לפר העלם של ציבור ופר העלם של ציבור קודם לפר ע"ז ופר ע"ז קודם לשעיר ע"ז אף שהפר הוא עולה והשעיר חטאת, ולא מביאים ראיה מזה שפר העלם קודם לפר ע"ז שחטאת קודמת שבאותו מין ודאי אומרים שחטאת קודמת אך לגבי השעיר פר שהוא עולה קודם, ובא"י ביארו בשם רב מרי שבחטאת ע"ז כתוב **חטת בלי א'** ולכן עולה קודמת, ורבינא מבאר שכתוב **כמשפט** ולפ"ז ניתן לומר שמה שכתוב לעיל פרים קודמים הכוונה לפרי החג שהם קודמים לשעיר אך כתוב בהם **כמשפט**.

הסתפקו כשיש חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר מי קודם הרי אם תקדום חטאת העוף יש להקדים לה מעשר ואם נקדים מעשר הרי צריך להקדים לו עולה ואם נקדים עולה יש להקדים לה חטאת העוף, ובבבל אמרו שעדיף להקדים מין זבח ובא"י ביארו שכביכול עולת בהמה נכנסת בחטאת העוף ומגביהה אותה ממעשר.

משנה כל חטאת שכתורה קודמת לאשמות מלבד אשם מצורע שהוא בא על הכשר, כל האשמות שכתורה באים בני שתים ובאים דוקא בכסף שקלים חוץ מאשם נזיר ומצורע שהם באים בני שנה ולא באים בכסף שקלים, וכמו שהקרבנות דלעיל קודמים בהקרבה כך יקדימו באכילה, אם יש שלמים מאתמול ושלמים מהיום של אתמול קודמים ואם יש שלמים של אתמול וחטאת ואשם של היום לר"מ שלמים של אתמול קודמים, ולחכמים חטאת קודמת שהיא קדשי קדשים, בכל הקרבנות הכהנים יכולים לשנות באכילתם כרצונם צלויים שלוקים ומבושלים ולתת בתוכם תבלין של חולין לר"ש הם יכולים לתת בהם תבלין של תרומה ולר"מ לא יתן בהם תבלין של תרומה כי הוא מביא את התרומה לפסול נותר. **גמרא** הסתפקו כשיש תדיר ומקודש מי קודם האם עדיף התדיר או המקודש.